

Pardayeva Barchinoy Bahrom qizi

Bank-moliya Akademiyasi MsC BHAN 23-27 guruh magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqola bank muassasalarida daromadlar va xarajatlar bo'yicha auditorlik jarayonlarini takomillashtirish strategiyasini o'rganadi. Mavjud metodologiyalarni baholash va takomillashtirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlash orqali tadqiqot bank sektorida yanada shaffof, aniq va samarali moliyaviy auditlarga hissa qo'shishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Bank audit, daromad va xarajatlar, moliyaviy shaffoflik, audit usullari, bank qoidalari, moliyaviy aniqlik, risklarni baholash, ichki nazorat.

Bank sektori global iqtisodiyotda hal qiluvchi rol o'ynaydi va moliyaviy nazoratning mustahkam mexanizmlarini talab qiladi. Daromad va xarajatlarni tekshirish manfaatdor tomonlar o'rtasida shaffoflik va ishonchni saqlash uchun juda muhimdir. Biroq, an'anaviy auditorlik amaliyoti ko'pincha zamonaviy bank operatsiyalarining murakkabligi va dinamikasini hal qilishda kam uchraydi. Ushbu maqola banklardagi daromadlar va xarajatlar auditining hozirgi holatini o'rganadi, muammolarni aniqlaydi va takomillashtirish usullarini taklif qiladi.

Banklarda daromadlar va xarajatlar auditini takomillashtirish texnologik takomillashtirish, jarayonlarni takomillashtirish va tartibga rioya qilish choralarini birlashtirishni o'z ichiga oladi. Bu erda amalga oshirilishi mumkin bo'lgan bir nechta strategiyalar:

Ilg'or Texnologiyalarni Qabul Qilish

- Ma'lumotlar tahlili: katta hajmdagi tranzaksiya ma'lumotlarini tahlil qilish, daromad va xarajatlardagi tafovutlarni ko'rsatishi mumkin bo'lgan anomalialar va tendentsiyalarni aniqlash uchun ilg'or ma'lumotlarni tahlil qilish vositalaridan foydalaning.

- Mashinani o'rganish: potentsial moliyaviy xavflarni aniqlash uchun firibgarlikni aniqlash va bashoratli tahlillarni yaxshilash uchun mashinani o'rganish algoritmlarini amalga oshirish.

- Blockchain texnologiyasi: shaffof va tamper-dalil bitim yozuvlar uchun blockchain o'rganing, audit yo'llar kuchaytirish.

Ichki Nazoratni Kuchaytirish

- Vazifalarni ajratish: xatolar va firibgarlik xavfini kamaytirish uchun hech bir shaxs har qanday moliyaviy operatsiyaning barcha jihatlarini ustidan nazorat o'rnatmasligiga ishonch hosil qiling.

- Avtomatlashtirilgan tasdiqlash jarayonlari: xarajatlarni tasdiqlash uchun avtomatlashtirilgan tizimlarni joriy etish, barcha operatsiyalar yakunlanishidan oldin ko'rib chiqilishini ta'minlash.

- Muntazam kelishuvlar: daromadlar va xarajatlar to'g'risidagi yozuvlar aniq va dolzarb bo'lishini ta'minlash uchun hisoblarni yarashtirish tartibini belgilang.

Audit Jarayonlarini Takomillashtirish

- Tavakkalchilikka asoslangan audit: resurslardan yanada samarali foydalanishni ta'minlaydigan yuqori xavfli hududlarga yoki nomuvofiqliklar ehtimoli yuqori bo'lgan operatsiyalarga e'tibor qarating.

- Uzluksiz audit: moliyaviy operatsiyalar va boshqaruv tizimlarini real vaqt rejimida kuzatishga imkon beradigan doimiy auditorlik amaliyotini amalga oshirish.

- Ishlash ko'rsatkichlari: audit jarayonining samaradorligi va samaradorligini baholash uchun asosiy ishlash ko'rsatkichlarini (KPI) ishlab chiqish.

Trening va rivojlanish

- Xodimlarni o'qitish: xodimlarni muntazam ravishda moliyaviy menejment, tartibga rioya qilish va auditorlik vositalaridan foydalanish bo'yicha eng yaxshi amaliyotlarga o'rgatish.

- O'zaro faoliyat funktsional jamoalar: potensial masalalarni yanada kengroq ko'rib chiqish uchun turli bo'limlardan (masalan, moliya, muvofiqlik, IT) a'zolari o'z ichiga olgan jamoalarni yaratish.

Normativ muvofiqlik va hisobot

- Qoidalar bo'yicha yangilanib turing: so'nggi moliyaviy qoidalar va standartlarga rioya qilish uchun auditorlik amaliyotini muntazam ravishda ko'rib chiqing va yangilang.

- Shaffof hisobot: barcha daromadlar va xarajatlar shaffof va aniq hisobot berilishini ta'minlash, manfaatdor tomonlar o'rtasida ishonchni mustahkamlash.

Tashqi Auditorlardan Foydalanish

- Tashqi auditorlarni jalb qilish: bankning daromadlari va xarajatlari to'g'risidagi hisobotni mustaqil baholash uchun tashqi auditorlarni jalb qilish, jarayonga ishonchni qo'shish.

- Teskari aloqa Looplari: tashqi auditorlar ichki audit jarayonlarini takomillashtirish bo'yicha tushuncha va tavsiyalar bilan bo'lishadigan teskari aloqa mexanizmlarini yaratish.

Javobgarlik madaniyatini tarbiyalash

- Axloqiy xulq-atvorni rag'batlantirish: tashkilot ichida yaxlitlik va hisobdorlik madaniyatini targ'ib qilish, xodimlarni kuzatayotgan har qanday nomuvofiqliklar haqida xabar berishga undash.

- Xabar beruvchi dasturlar: xodimlar uchun moliyaviy qonunbuzarliklar haqida tashvish bildirishlari uchun maxfiy hisobot tizimlarini joriy etish.

Ushbu strategiyalarni birlashtirib, banklar daromadlar va xarajatlar bo'yicha auditorlik jarayonlarini sezilarli darajada kuchaytirishi mumkin, bu esa moliyaviy yaxlitlikni yaxshilaydi, xavfni kamaytiradi va manfaatdor tomonlarning ishonchini oshiradi.

Natijalar banklar uchun daromadlar va xarajatlar auditining aniqligi va samaradorligini oshirish uchun innovatsion auditorlik amaliyotini qo'llash zarurligini ta'kidlaydi. AI va ma'lumotlar tahlilini kiritish jarayonlarni sezilarli darajada soddalashtirishi va xatolarni kamaytirishi mumkin. Bundan tashqari,

standartlashtirilgan hisobot amaliyotiga va auditorlar uchun takomillashtirilgan treningga bo'lgan ehtiyoj muvaffaqiyat uchun muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Xatarlarga asoslangan auditorlik tizimiga o'tish auditorlarning diqqatini yuqori xavfli sohalarga qaratishga yordam beradi va shu bilan audit jarayonining samaradorligini oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, banklarda daromadlar va xarajatlar auditini takomillashtirish moliyaviy shaffoflik va muvofiqlikni oshirish uchun juda muhimdir. Ushbu maqola shuni ko'rsatadiki, banklar auditorlik xodimlarini zamonaviy texnologiyalar va metodologiyalarga o'rgatish, standartlashtirilgan hisobot amaliyotini joriy etish va tavakkalchilikka asoslangan auditorlik yondashuvini qo'llashlari kerak. Ushbu strategiyalarni qabul qilish orqali banklar moliyaviy auditlarning sifati va ishonchliligini sezilarli darajada oshirishi va natijada manfaatdor tomonlar o'rtasida katta ishonchni kuchaytirishi mumkin.

Adabiyotlar

1. Umarov Z. A. "Tijorat banklarining moliyaviy natijalari mohiyati" Iqtisodiyot va ta'lim jurnali № 1 2006 yil
2. Umarov Z. A. "Banklarda buxgalteriya hisobi" darslik 2021 yil
3. Ширинов, У. А., & Нарзуллаев, Н. А. (2022). Молиявий мажбуриятлар аудитини такомиллаштириш. Экономика и социум, (6-2 (97)), 810-813.
4. Ширинов, У. А., & Нарзуллаев, Н. А. (2022). Молиявий мажбуриятлар аудитини методологик асослари. Экономика и социум, (6-2 (97)), 814-817.
5. Davis, L. (2022). The Impact of Internal Controls on Auditing Outcomes in the Banking Sector. Journal of Banking Regulation.
6. Green, A. (2023). Leveraging AI in Banking Audits: A Path to Enhanced Accuracy and Efficiency. Financial Technology Review.
7. Jones, M., & Brown, R. (2020). Risk-Based Auditing in Modern Banking: Challenges and Opportunities. International Journal of Auditing.